

Skúlaaftran – sløg, orsøkir, hvør hjálpir og hvussu?

Hví aftra summi børn seg at koma í skúla?

Hvussu skulu vit skilja hetta fyrbrigdi?

Hvussu fyribygja og/ella hjálpa vit?

Tórfríð Arnfríðardóttir Danielsen, sálarfrøðingur í Sernámi

sernám

NÁMSFRØDLIG OG SÁLARFRØDLIG
RÁÐGEVING

- **Hikikomori:** Eitt Japansk fyrbrigdið, sum merkir “selv-innlukning” ella “selv-fængsling”.
- Ein mótreaktión ímóti trýsti frá foreldrum, skúlastipanini og krøvum frá samfelagnum.
- Fyrbrigdið vindur uppá seg kring heimin.

Skúlafrávera fyrr og nú

Altíð verið børn, ið ikki møta í skúla.

Í Føroyum:

- Sernám fær fleiri og fleiri skúlaaftranarmál.
- Psykiatriin, BVT og AV uppliva somu tendensir.

Dønsk tøl:

- 6% av næmingum í DK eru nú heimasitarar.
- 14% av næmingum í danska fólkaskúlanum forsøma meir enn 10%.

Sløg av skúlaaftran – sambært Mikael Thastum, sálarfrøðingi og professari í kliniskari barnapsykologi og mennari av Back2School

1) Skúlaaftran vegna psykosocialar avbjóðingar

- Angist
- Depressión
- Illt í búkinum/høvdinum/møði
- Viðhvørt undirliggjandi orsøkir, s.s. eitt menningarórógv (ADHD, Autisma, IQ).

2) Skulk

- Vil heldur spæla teldu
- Sova
- Keypa
- Hanga út við vinfólki

3) Skúlafrávera av foreldraávvum

- Mótstøða ímóti skúlanum
- Líkasæla
- Familjan megnar ikki vanligar rutinur, t.d. at fáa barni upp og møta til tíðina.
- Sosialt útsett, t.d. vegna misbrúk ella egnar sálarligar avbjóðingar.

4) Frávera av skúlaávvum

- Um frálæruhátturin er óhóskandi ella ágangandi
- Trupult lærara-næmingasamband
- Happing
- Ov lítið av stuðli, í mun til fakliga ella sosiala tørvin

sernám

NÁMSFRØÐILIG OG SÁLARFRØÐILIG
RÁÐGEVING

Slög av skúlaaftran – hvør hjálpir?

1) Skúlaaftran vegna psykosocialar avbjóðingar (SERNÁM, t.d., Back2School-program)

- Angist
- Depressión
- Autisma
- ADHD
- Etingarólag
- O.s.fr....

2) Skulk (FORELDUR OG SKÚLI)

- Vil heldur spæla teldu
- Sova
- Keypa
- Hanga út við vinfólki
- Lumpar foreldur og skúla

3) Skúlafrávera av foreldraávum (BVT)

- Mótstøða ímóti skúlanum
- Megna ikki vanligar rutinur
- At fáa barni upp og møta til tíðina
- Sosialt útsett, t.d. Vegna misbrúk ella egnar sálarligar avbjóðingar

4) Frávera av skúlaávum (SERNÁM Í SAMSTARVI VIÐ SKÚLAN, BARNI OG FORELDUR)

- Um frálæruhátturin er óhóskandi ella ágangandi
- Trupult lærara-næmingasamband
- Happing
- Ov lítið av stuðli, í mun til tørvin

sernám

NÁMSFRØDLIG OG SÁLARFRØDLIG
RÁÐGEVING

Hvussu hugsa og tosa vit, tá eitt barn ikki kemur í skúla?

Sambært Gro Emmertsen Lund, lærari og Ph.d. – Granskari í marginalisering og sosialum eksklusionsprosessum í fólkkúlanum.

Patogena (sjúkuelvandi faktorar)	Salutogena (hvat fremur góða sálarheilsu?)
<p>Tað er okkurt galið við og í barninum, og kanska eisini í familjuni.</p> <p>Barni (og familjan) skal hjálpast/útgreinast, hava serligan stuðul, fáa heilivág, fáa psykologhjálp o.s.fr.</p>	<p>Tað er onki “galið” við barninum.</p> <p>Atburðurin hjá barninum síggjast sum skilagóðar reaktiónir uppá tær rammur og treytir, ið barninum verður bjóðað í skúlanum.</p>
<p>Tað er týðningarmikið, at tey professionellu kunnu finna fram til orsøkirnar/slagi av fráveru, og steðga fráveruni.</p>	<p>Tað er týðningarmikið, at vit sum skúli eru tilvitað um, hvat fremur eksklusión í skúlanum, og tilrættarleggja rammurnar og virksemlu soleiðis, at tað fremur kenst av at hoyra til skúlan.</p>
<p>Statiskt – fryst fast – liggur hjá øðrum. Bíðistøða!</p>	<p>Dynamiskt – flótandi – systemiskt – øll kunnu gera okkurt fyri at hjálpa um støðuna.</p>

Patogena vs. salutogena – neyðugt við eini javnvág í perspektivunum

sernám

NÁMSFRÖÐILIG OG SÁLARFRÖÐILIG
RÁÐGEVING

Patogena versus salutogena tilgongdin

1) Skúlaaftran vegna psykosocialar avbjóðingar

- Angist
- Depressión
- Illt í búkinum/høvðinum/møði
- Viðhvørt undirliggjandi orsøkir, s.s. eitt menningarórógv (ADHD, Autisma, IQ)

2) Skulk

- Vil heldur spæla teldu
- Sova
- Keypa
- Hanga út við vinfólki

3) Skúlafrávera av foreldraávum

- Mótstøða ímóti skúlanum
- Líkasæla
- Familjan megnar ikki vanligar rutinur, t.d. at fáa barni upp og mæta til tíðina
- Sosialt útsett, t.d. vegna misbrúk ella egnar sálarligar avbjóðingar

4) Frávera av skúlaávum

- Um frálæruhátturin er óhóskandi ella ágangandi
- Trupult lærara-næmingasamband
- Happing
- Ov lítið av stuðli, í mun til fakliga ella sosiala tørvin

Skúlamentanir: Smyth & Hattam, 2004			
Klimaði á skúlanum			
Inklusion/eksklusion			
Fleksibilitetur			
Planleggjan av undirvísing			
Pædagogikkur			
Handfaran av atburði hjá næmingum			
Handfaran av kenslum hjá næmingum			
Virðing og umsorgan			

Av: Smyth & Hattam, 2004	Aggressiv	Passiv	Proaktiv
Klimaði á skúlanum	Ótti, tøggn, mótvilji	Vælvilji, líkasæla, avhenigheit	Inndragan av næminga-røddum og sjálvsavgerðarrættur
Inklusion/eksklusion	“Balladu-børnini fjernast. Rættvísiskenslan hjá næmingunum fáa lítið pláss.	”Ótilpassaði” lempast spakuliga út.	Tey, ið “passa minst inn”, verða bjóðaði vælkomín.
Fleksibilitetur	Krøv um at reglar verða yvirhildnir.	Royna at vera fleksibul, men næmingar uppliva tað sum tilvildarligt.	Virðing og samstarv við næmingin um ábyrgd og uppgávur uttanfyri skúlan.
Planleggjan av undirvísing	Verður stýrt omanífrá, uttan næmingaávirkan.	Góðar intentiónir um at knýta undirvísing til næmingar, men atskilt frá planleggingini av undirvísingini.	Næmingar og lærarar samskapa innihaldi í undirvísingini, í tráð við áhugamálini hjá næminginum.
Pædagogikkur	Næm. Kenna at viðfarnan á ein niðrandi hátt. Paranoid/mistonksom vaksín.	Lítið áhugaverd og keðilig undirvísing	Felags planleggjan av innihaldi og eftirmetan. Næmingarnir uppliva at vera viðfarin sum vaksín.
Handfaran av atburði hjá næmingum	Sanktiónir, og krøv um at reglar verða hildnir.	Royna at handfara næmingar rættvíst, um uttan at eydnast við tí.	Næmingar hava ávirkan á rammur og reglur. Atferðarleiðsla sæst sum partur av undirvísingini.
Handfaran av kenslum hjá næmingum	Ongin ansur fyri kenslum hjá næmingum.	Lærarir fyrihalda seg til kenslurnar hjá næmingunum uppá ein óbúnan og tilvildarligan hátt.	Lærarir lurta eftir næmingunum og taka teirra kenslur í álvara.
Virðing og umsorgan	Nultoleransa viðv. chikanu, happing, rasismu o.s.fr.	Trupulleika-fokuserað umsorgan. Mangul uppá tíð, førleikar, struktur og engagement.	“Løsningsfokuserað” umsorgan, virðiligur dialogur, við tí endamálið at styrkja tilhoyskensluna og felagsskapin.

Mínar royndir við skúlaaftran

- *Skúlaaftranin er komin so líðandi...*

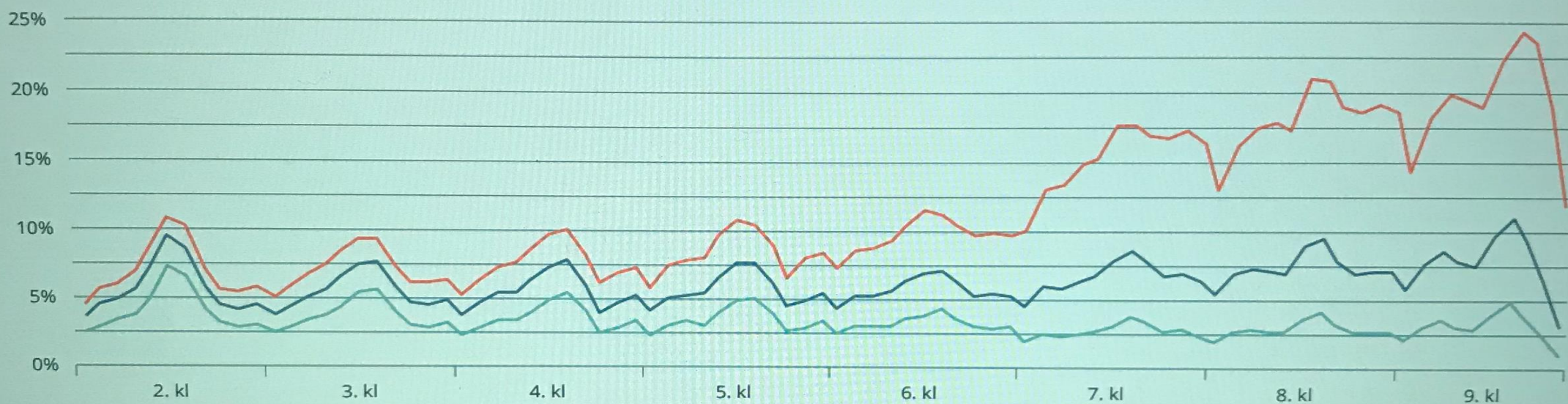

Model for fraværsudviklingen hos et barn. Børns Vilårs oversættelse på baggrund af Kearney (2008a).

- Foreldrini kenna seg einsamallan í avbjóðingini
- Tað er ein vaksandi avstandur og **avmakt** hjá heimi og skúla, jú longri tíð gongur við fráveru
- Foreldur og skúli koma ofta í eina bíðistøðubíða eftir, at barni fær “røttu” hjálpina (psykologhjálp, útgreining, BVT o.s.fr.)

Figur 5: Elevernes samlede fravær i folkeskolen over et skoleliv fordelt på tre niveauer for fravær i udskoling

- Højt niveau af fravær, >10 % fravær i udskoling. I alt 33 % af eleverne
- Moderat niveau af fravær, 5-10 % fravær i udskoling. I alt 26 % af eleverne
- Lavt niveau af fravær, <5 % fravær i udskoling. I alt 42 % af eleverne

Figuren viser elevers fravær fra 2. til 9. klasse fordelt på klassetrin og måned. Fraværet er opgjort i procent af antal skoledage i måneden. Eleverne er inddelt i tre kategorier afhængigt af, hvilket niveau af fravær de havde i 7.-9. klasse

Fráverumynstur- sum skulu elva til stúran

(íblástur frá Aarhus kommunu 2015)

Um fráveran (uttan loyvi / ikki fráboðað) fer uppum 10 % um mánaðin

Fýra ella fleiri styttri endurtikin fráverutíðarskeið í einum mánaði. Dømi: fýra hálvir dagar, ella seks dupluttímar í sama mánaði. Til dømis í rokning ella tá vikarur er.

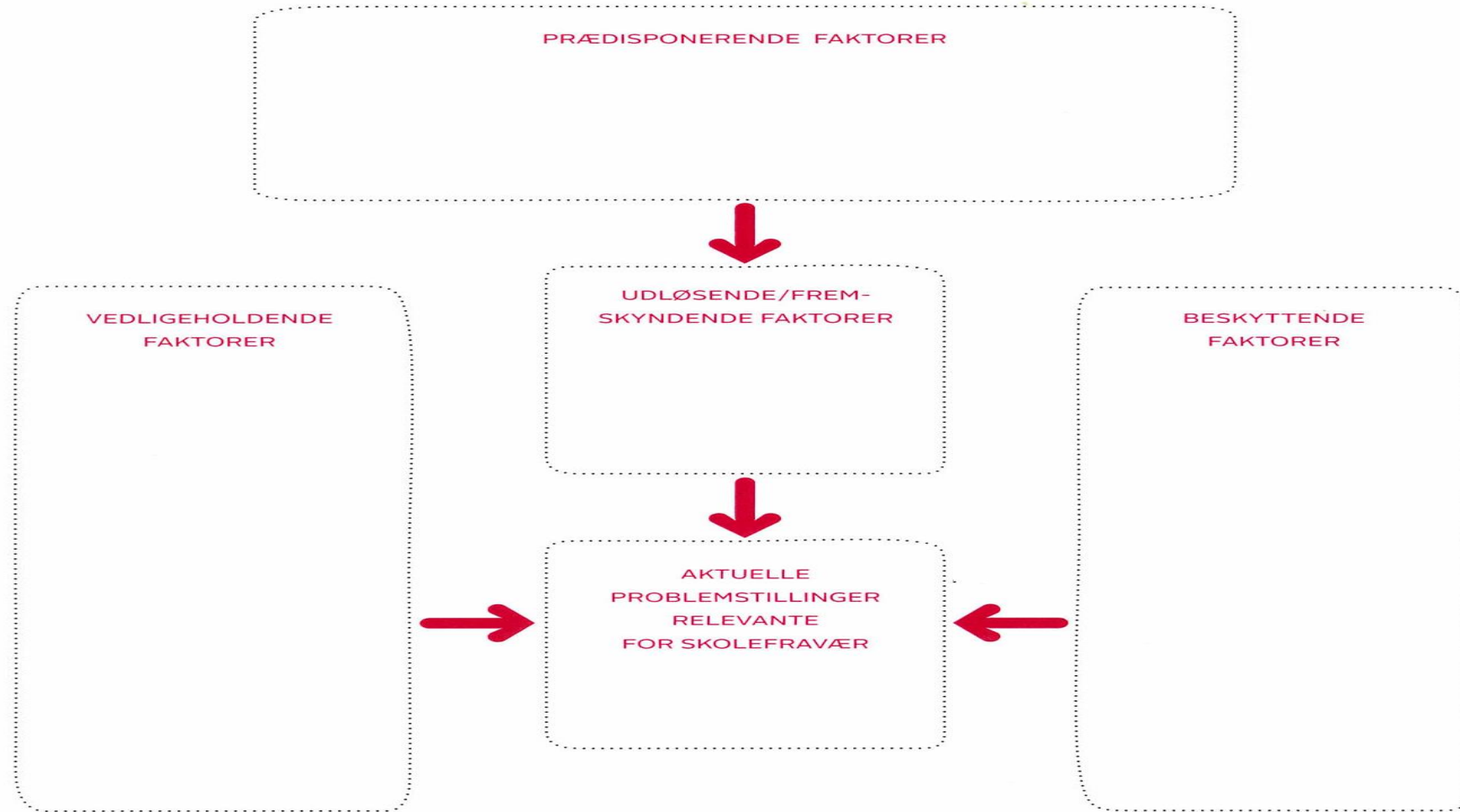
Ein ella fleiri dagar í 10 tíðarskeið, í endurtiknum tíðarskeiðum um árið. Dømi: seks einstakir dagar umframt tvær ferðir tveir dagar afturat.

Meiri enn 10 % loyvda fráveru tey seinastu árin.

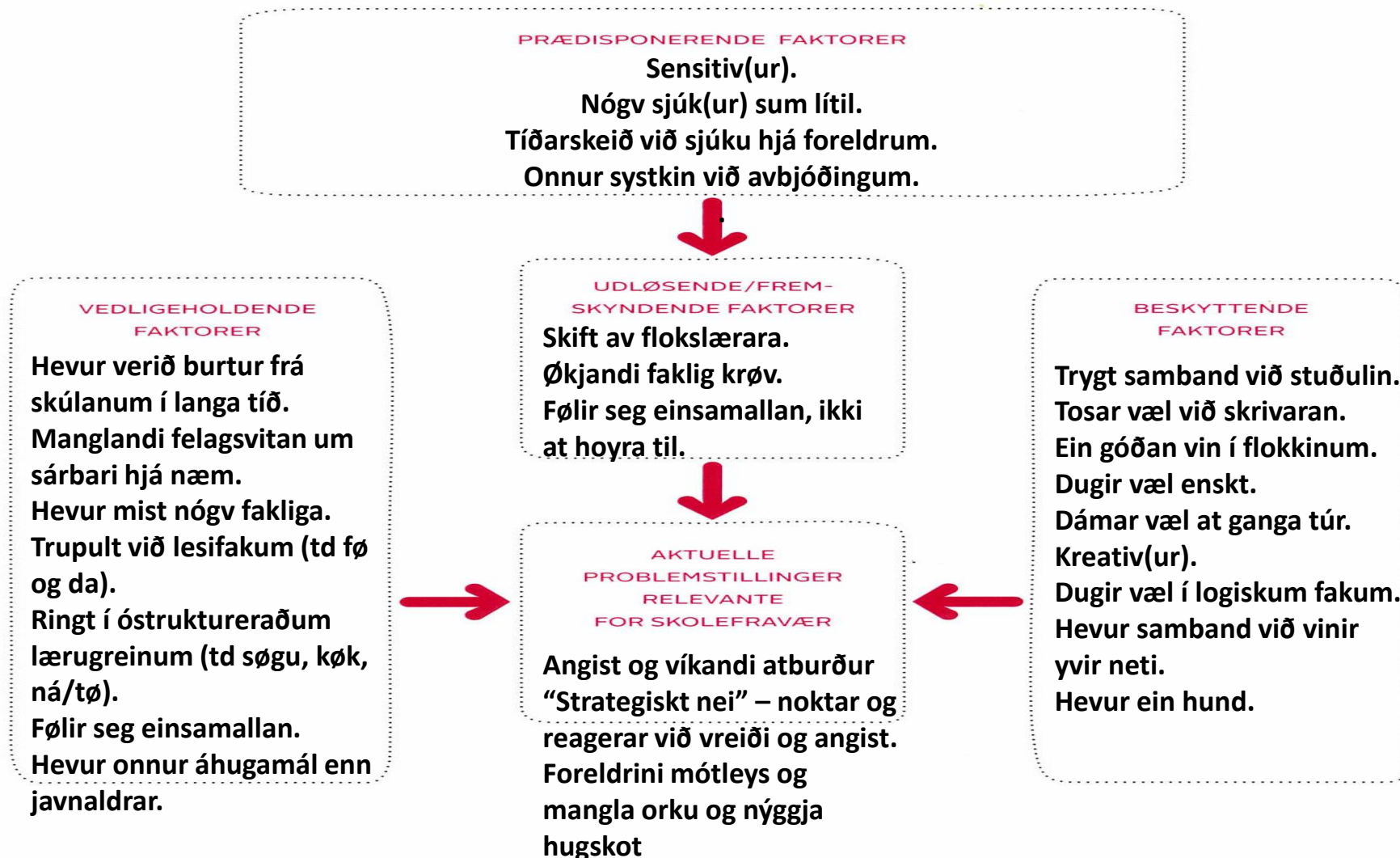
	Foreldur og barn	Skúli
Vika 0	Foreldur + barn: Avdekkun: spurnarblöð, forsamtalur, kanningar/viðgerðir áður, screena fyri psykatrískar tilstandir. Avkláring motivatíón + fortreytum fyri at luttaka.	Byrjunarfundur við skúlan. Skúlin svarar spurnarblöðum og ger eina lýsing.
Vika 1	Foreldur + barn: Psykoedukatíón um fráveru. Caseformuerling, SMART-mál, belønning.	
Vika 2	Bara foreldur: Arbeiða við góðum rutinum, rós og belønning	
Vika 3	Bara foreldur: Greið krøv og planløgð ignoring	Fundur 1: Arbeiða við felagsforstáils, leikluturin hjá skúlanum í mun til at økja um skúlagongdina.
Vika 4	Foreldur + barn: Psykoedukatíón um eksponering. Leggja ætlan um gradueraða eksponering.	
Vika 5	Foreldur + barn: Kognitivi diamanturin og kognitiv omstrukturering Arbeiða víðari við trappustiðum (eksponering)	
Vika 6	Foreldur + barn, so bert foreldur: Uppfylging og problemløysn, í mun til skúlagongd.	
Vika 7	Foreldur + barn: Sessiión verður planløgð alt eftir, um hovuðsproblematikkurin er angist, depressiión ella atferð.	Fundur 2: Fylgja upp uppá fund 1. Leggja ætlan/strategi fyri trupulleikarøkir.
Vika 8	Bara foreldur: Arbeiða við foreldraatferð.	
Vika 9	Bara foreldur: Arbeiða víðari við eksponering.	
Vika 10	Valfrí sessiión, bert um tað er neyðugt.	
Vika 11	Ongin sessiión.	
Vika 12	Foreldur + barn: Halda fast í framstigum.	
Vika 13	Ongin sessiión	Fundur 3: Tryggja at skúlin framhaldandi stuðlar. Identifisera/minna á risikofaktorar.
3 md. seinni	Foreldur + barn: Booster-sessiión: halda fast í framstigum. Minna á hvat riggaði í hví.	Fundur 4: Sum omanfyristandadi.

Caseformulering

Caseformulering

HVAD SKER DER?	HVAD GØR, TÆNKER ELLER FØLER JEG?	HVAD ER KONSEKVENSEN
<p>Jeg bliver hjemme fra skolen, fordi jeg skal holde et oplæg, som jeg er bange for</p>	<p>Jeg går ind på værelset og spiller PC</p> <p>Jeg føler lettelse</p> <p>Min mavepine forsvinder</p> <p>Jeg får dårlig samvittighed</p>	<p>PÅ KORT SIGT</p> <p>Jeg slipper for at gøre det, jeg er bange for</p> <p>Jeg behøver ikke lige nu at være anspændt og nervøs</p>
		<p>PÅ LANGT SIGT</p> <p>Jeg lærer ikke at holde oplæg uden at være bange</p> <p>Jeg lærer ikke så meget som de andre i klassen</p> <p>Jeg får dårlig samvittighed</p> <p>Jeg får tanker om, at de andre synes, at jeg er underlig, fordi jeg ikke kommer i skole, selvom jeg ikke er syg</p>

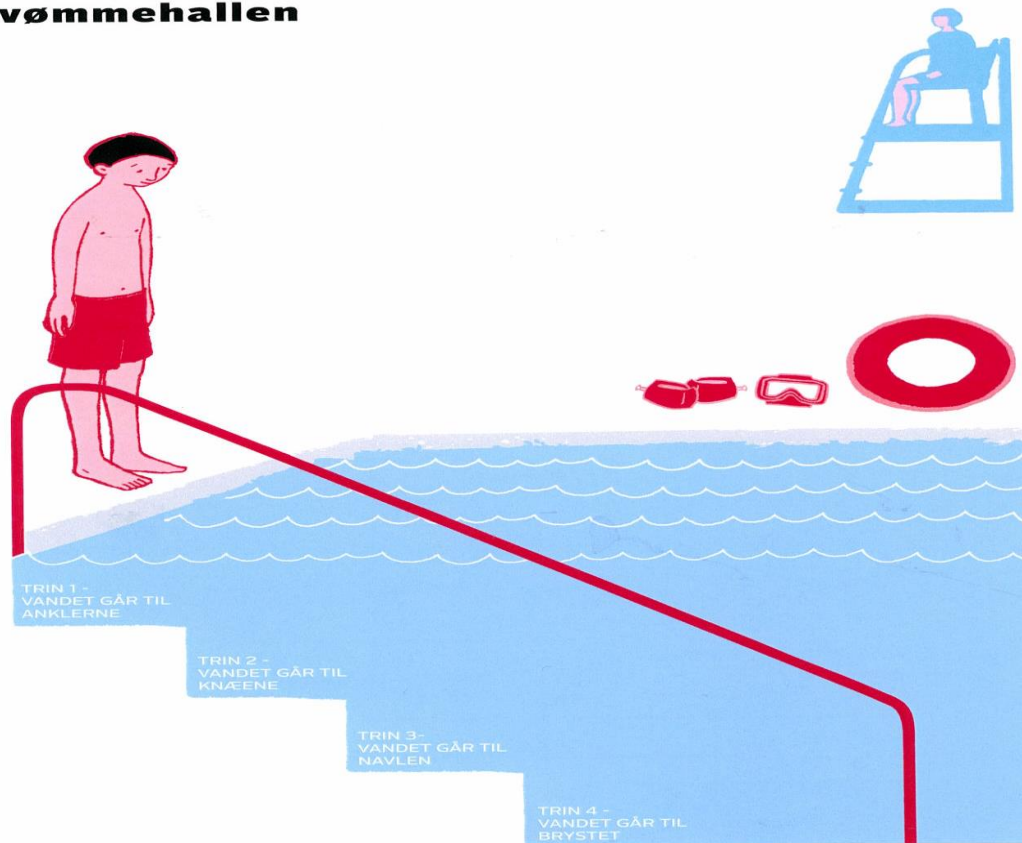
Fordele og ulemper

	 FORDELE	 ULEMPER
INGEN FORANDRING 		
FORANDRING 		

Fordele og ulemper

	 FORDELE	 ULEMPER
INGEN FORANDRING 	Sleppi at hava tað róligt heima, ikki at stressa og føla meg bangnan. Eg bestemmi sjálv(ur) hvat eg geri og nær eg geri tað.	Læri ikki tað, sum eg skal, síggi ikki mínar vinir og lærarar. Lívið blívur rotið, keði meg, Onnur halda, at eg eri løgin.
FORANDRING 	Síggi mínar vinir, læri meira, klári meir, keði meg minni, fái skil uppá nær eg sovi og nær eg eri vakin, havi eitt vanligt lív sum øll hini.	Blívi meiri bangin aftur, fái ilt í búkin Strævi, hvat nú um eg kiksi aftur? Onnur fara at spyrja, hví eg ikki havi verið í skúla so longi.

Svømmehallen

Hugskot til at varðveita sambandið við næmingin/heimið

fyrirttan at:

- Hava regluliga heima- og sjúkraundirvísing (heima ella á skúlanum)
- Stytta tímatalvuna

- Far heim og vitja viðhvørt!
- Lærarin kann senda eitt bræv, heilsan, myndir ella videoheilsan, ella koma við køkum frá bakstri í skúlanum.
- Eggið floksfeløgnum at senda brøv, vitja næmingin, geva gávu, spyrja og vísa áhuga, og vísa at tey sakna viðkomandi.
- Lærarin kann tosa regluliga við foreldrini, t.d. einaferð um vikuna – á ein stuðlandi og viðkomandi hátt.
- Nýtist ikki at vera kontaktpers./flokslærarin, men tann lærarin/stuðulin, sum hevur best og tryggast samband við næmingin.
- Stremba eftir reglusemi í sambandinum.

sernám

NÁMSFRØÐILIG OG SÁLARFRØÐILIG
RÁÐGEVING

Hugskot til at varðveita sambandið við næmingin/heimið

fyrirttan at:

- Hava regluliga heima- og sjúkraundirvísing (heima ella á skúlanum)
- Styttu tímatalvuna

- Far heim og vitja viðhvørt!
- Lærarin kann senda eitt bræv, heilsan, myndir ella videoheilsan, ella koma við køkum frá bakstri í skúlanum.
- Eggið floksfeløgnum at senda brøv, vitja næmingin, geva gávu, spyrja og vísa áhuga, og at tey sakna viðkomandi.
- Lærarin kann tosa regluliga við foreldrini, t.d. eina ferð um vikuna – á ein stuðlandi og viðkomandi hátt.
- Nýtist ikki at vera kontaktpers./flokslærarin, men tann lærarin/stuðulin, sum hevur best og tryggast samband við næmingin.
- Stremba eftir reglusemi í sambandinum.
- **HVÍ?** Fremur kenluna av inklusión/kenluna av at hoyra til (inklusión er høvuðsakliga ein kenla, heldur enn eitt fakta)
- **TAD RINGASTA ER TØGNIN.....**

sernám

NÁMSFRØÐILIG OG SÁLARFRØÐILIG
RÁÐGEVING

3a. Samtaleskabelon

Ting i skolen

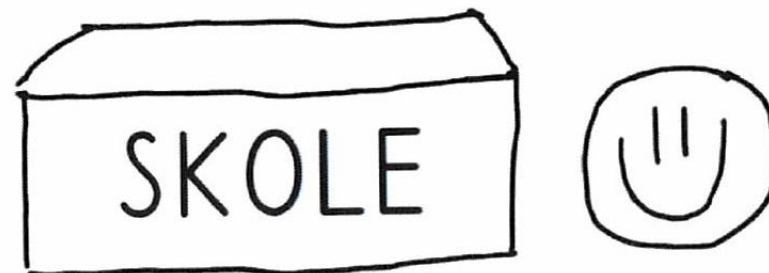
- der gør mig glad
- jeg godt kan lide
- jeg er god til

Navn:

Dato:

Dato:

Dato:

8b. Samtaleskabelon

Ting i skolen

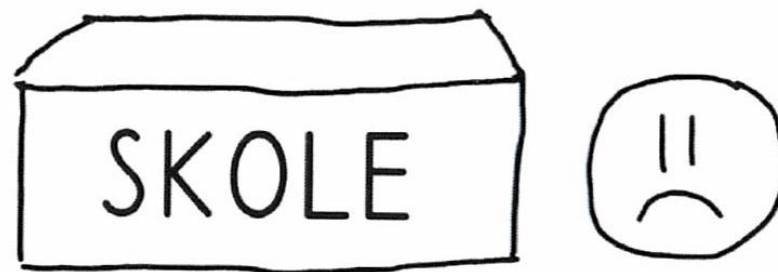
- der er svære
- gør mig ked af det
- gør mig vred

Navn:

Dato:

Dato:

Dato:

To-take-home notes

- Fá eyga á mynstri í nóg góðari tíð (rettidig indsats)
- Ver forvitin uppá barnið og saman við barninum – hvussu barnið sær uppá sínar umstøður
- Ver varug við vektskálina
- Hvørja mentan hevur okkara skúli?
- Hav tætt samband við heimið og barnið – regluliga og yvir longri tíð, óansæð hvussu gongdin er.
- Ver kreativ og hugsa út um boksina, í mun til hvussu tit aftur kunnu fáa eitt gott samband við næmingin og at næmingurin kennir seg inkluderaðan

